

รายวิชา สุขศึกษา

รหัสวิชา พ๒๑๑๐๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒

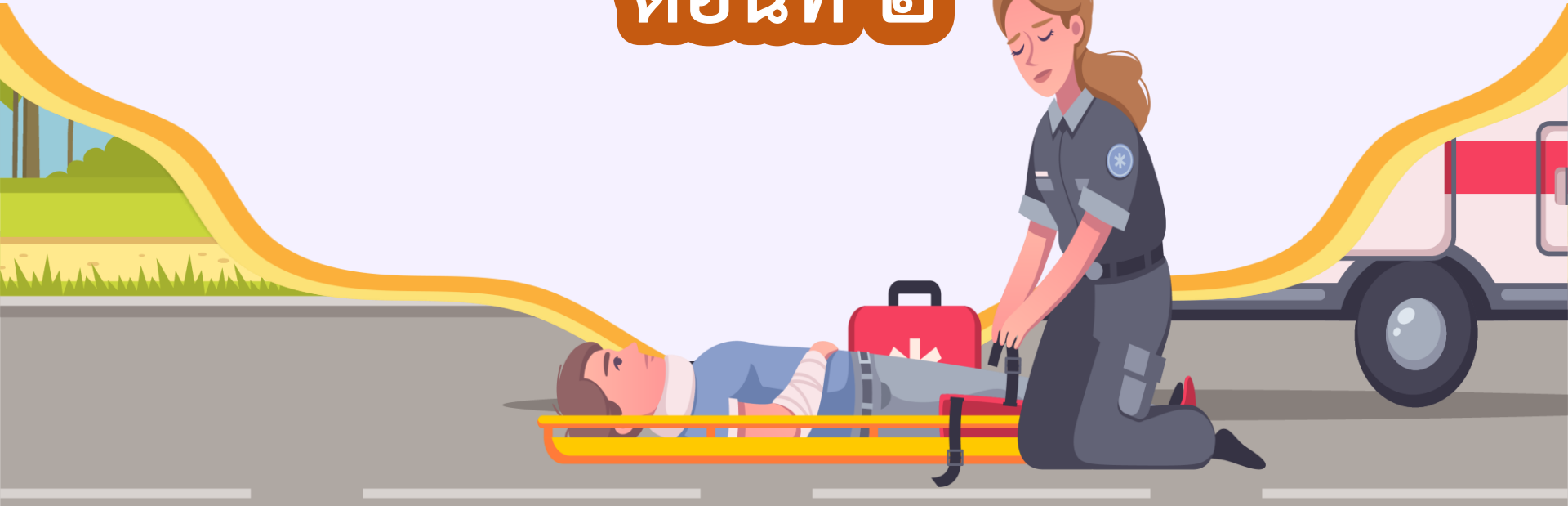
ครูผู้สอน ครูกฤษณา แก้วพิพัฒน์

ครูวนิดา เรืองอยู่

วิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย

ตอนที่ ๒

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปฐมพยาบาล
อย่างปลอดภัยและถูกต้องได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะกระบวนการ

นักเรียนแสดงวิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย
และถูกต้องได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. นักเรียนใฝ่เรียนรู้
๒. นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

จุดประกายความคิด

จุดประกายคิด

เราสามารถช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากน้ำร้อนลวกและเลือดกำเดาไหล
ได้หรือไม่ อย่างไรบ้าง

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปฐมพยาบาลและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ ๒๑๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๑. การปฐมพยาบาลเมื่อถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย

บาดแผลที่เกิดจากสัตว์ต่าง ๆ เช่น แมลงต่อย งูกัด สุนัขกัด จำเป็นต้องให้การปฐมพยาบาลมากเป็นพิเศษ นอกเหนือจากการปฐมพยาบาล ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

๑) ถูกแมลงต่อย

เช่น ผึ้ง แตนต่อ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีเหล็กใน เมื่อต่อยแล้วมีเหล็กในฝังอยู่ โดยพิษจากเหล็กในมีฤทธิ์เป็นกรด ทำให้เกิดการบวม แดง คัน และปวดได้ ถ้าถูกต่อยมาก ๆ บางรายอาจมีไข้สูง ควรปฐมพยาบาล ดังนี้

๑. ให้รีบเอาเหล็กในออก โดยใช้ลูกกัญแจชนิดที่มีรูตรงปลายกดลงตรงที่ถูกต่อย เพื่อให้เหล็กในไหลขึ้นมา แล้วอาจใช้เล็บหรือคีมเล็กๆ ดึงเหล็กในออก

๒. เมื่อเอาเหล็กในออกแล้ว ให้ใช้สาลีชุบน้ำยาที่เป็นต่างอ่อนๆ เช่น แอมโมเนีย น้ำปูนใส หรือน้ำเกลือ ชุบปิดบาดแผลไว้สักครู่ หลังจากนั้นอาจใช้น้ำแข็งประคบบริเวณที่ถูกต่อย เพื่อลดอาการปวดบวมได้

๓. ถ้าในรายที่มีอาการปวดมาก อาจให้รับประทานยาระงับอาการปวด เช่น พาราเซตามอล เป็นต้น

๔. ถ้าถูกแมลงหลายตัวจำนวนมากกัดต่อย โดยเฉพาะถูกต่อยบริเวณลำคอหรือใบหน้า ซึ่งอาจทำให้เกิดอาการบวมจนหายใจไม่ออกได้ ควรรีบนำส่งสถานพยาบาลโดยเร็ว

๒) ถูกงูกัด

งูในประเทศไทยแบ่งเป็นงูมีพิษและงูไม่มีพิษ โดยจะมีลักษณะบาดแผลที่แตกต่างกัน คือ บาดแผลจากงูมีพิษ จะมีรอยเขี้ยวคล้ายเข็มฉีดยา ๑ หรือ ๒ จุด ส่วนงูไม่มีพิษ บาดแผลจะมีแต่รอยฟัน (ไม่มีรอยเขี้ยว) ซึ่งความรุนแรงของพิษที่เกิดขึ้น จะขึ้นอยู่กับชนิดของงู

การปฐมพยาบาล

๑. ให้ผู้ที่ถูกงูกัดนั้นหยุดการเคลื่อนไหวของร่างกาย และพยายามอยู่นิ่ง ๆ ให้มากที่สุด

ใบความรู้

เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาล อย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒

วิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒

๐๑

การปฐมพยาบาล
เมื่อถูกสัตว์มีพิษต่อยและ
การปฐมพยาบาลเมื่อถูก
ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

๐๒

การปฐมพยาบาล
เมื่อเลือดกำเดาไหล
และการปฐมพยาบาล
คนเป็นลม

๐๓

ใบงานที่ ๑

เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาล
อย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒

๐๔

การสาธิตวิธีการปฐมพยาบาล
อย่างปลอดภัย

๐๑

การปฐมพยาบาลเมื่อถูกสัตว์มีพิษต่อยและ
การปฐมพยาบาลเมื่อถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

การปฐมพยาบาลเมื่อถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย

ถูกแมลงต่อย

ผึ้ง แตน ต่อ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีเหล็กใน เมื่อต่อยแล้วมีเหล็กในฝังอยู่ โดยพิษจากเหล็กในมีฤทธิ์เป็นกรด ทำให้เกิดอาการบวม แดง คัน และปวดได้ ถ้าถูกต่อยมาก ๆ บางรายอาจมีไข้สูง

การปฐมพยาบาลเมื่อถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย

ถูกงูกัด

งูในประเทศไทยแบ่งเป็นงูมีพิษและงูไม่มีพิษ โดยจะมีลักษณะบาดแผลที่แตกต่างกัน คือ บาดแผลจากงูมีพิษ จะมีรอยเขี้ยวคล้ายเข็มฉีดยา ๑ หรือ ๒ จุด ส่วนงูไม่มีพิษ บาดแผลจะมีแต่รอยฟัน (ไม่มีรอยเขี้ยว) ซึ่งความรุนแรงของพิษที่เกิดขึ้น จะขึ้นอยู่กับชนิดของงู

การปฐมพยาบาลเมื่อถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

ผิวหนังที่ถูกทำลายด้วยความร้อนจนเกิดเป็นแผลไหม้ จะทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย ตั้งแต่เล็กน้อยไปจนถึงเสียชีวิต โดยจะมีอาการปวดแสบปวดร้อน ซึ่งเกิดจากการเสียน้ำและของเหลว และติดเชื้อได้ง่าย ส่วนผิวหนังที่ถูกน้ำร้อนลวกจะมีอาการปวดแสบปวดร้อนบริเวณผิวหนังส่วนบน และพองขึ้นมา

การปฐมพยาบาลเมื่อถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

ซึ่งทั้ง ๒ กรณีนี้จะมีวิธีการปฐมพยาบาลที่เหมือนกัน หากมีการปฐมพยาบาลที่ถูกต้องก็จะสามารถช่วยลดความรุนแรงลงได้ แผลที่ถูกไฟไหม้และน้ำร้อนลวกมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ แผลแบบตื้น ๆ และแผลแบบลึก ซึ่งมีอาการแตกต่างกัน ดังนี้

การปฐมพยาบาลเมื่อถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

- ๑) **แผลแบบตื้น ๆ** การบาดเจ็บเกิดขึ้นที่บริเวณผิวหนังชั้นนอก โดยผิวหนังจะมีสีเข้ม แกรียม ดำหรือพอง และเจ็บตรงบริเวณแผล
- ๒) **แผลแบบลึก** ผิวหนังทุกชั้นจะถูกทำลาย มีสีแดงเข้มไหม้เกรียม หรือพุพองขึ้นมา แต่ไม่ค่อยรู้สึกเจ็บบริเวณแผลเพราะปลายประสาทถูกทำลาย

คำถามชวนคิด

“ใครเคยเลือดกำเดาไหลบ้าง”

คำถามชวนคิด

“นักเรียนคิดว่าเลือดกำเดาไหล
เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใด”

๐๒

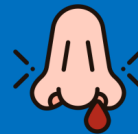

การปฐมพยาบาลเมื่อเลือดกำเดาไหล และการปฐมพยาบาลคนเป็นลม

การปฐมพยาบาลเมื่อเลือดกำเดาไหล

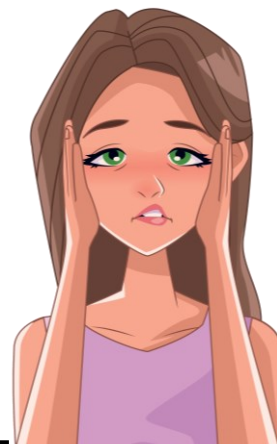
เลือดกำเดาไหลเป็นอาการที่พบได้บ่อยในวัยเด็กและวัยกลางคน ส่วนใหญ่ไม่มีสาเหตุแน่ชัด อาจเกิดจากการเป็นหวัด สั่งน้ำมูก หรือจามแรงมากเกินไป แคะจมูก หรือศีรษะได้รับการบาดเจ็บ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง โพรงจมูกอักเสบ หรืออาจพบในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โดยจะมีอาการเลือดออกทางจมูกข้างเดียว หรือสองข้าง แต่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนใด ๆ

การปฐมพยาบาลคนเป็นลม

การเป็นลม เป็นอาการที่เกิดขึ้นเนื่องจากเลือดไปเลี้ยงสมอง
ไม่เพียงพอชั่วคราว ทำให้ผู้ป่วยหมดสติไปชั่วคราว (มักไม่เกิน ๕ นาที)
แล้วกลับฟื้นคืนสติได้เหมือนเดิม

ลมแดด

เป็นการหมดสติที่เกิดจากความร้อน เกิดจากการเสียเหงื่อมาก
เมื่อเล่นกีฬา นาน ๆ หรือ ทำงานในที่ร้อนจัด โดยไม่ได้รับการชดเชยน้ำ
หรือเกลือแร่ที่เสียไปอย่างเพียงพอ เมื่อขาดน้ำมาก ๆ ร่างกาย
ก็ไม่สามารถคายความร้อนออกทางเหงื่อได้ จึงทำให้อุณหภูมิในร่างกาย
ร้อนจัดและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ลมแดด

โดยผู้ป่วยจะมีอาการ กระจายน้ำมาก ปวดศีรษะ มึนงง วิงเวียน คลื่นไส้ หายใจเร็ว ตัวจะร้อนขึ้นเรื่อย ๆ อาเจียน และหมดสติได้ ในเวลาต่อมา ซึ่งหากไม่ได้รับการปฐมพยาบาล และรักษา อย่างทันท่วงทีอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

การเป็นลมเนื่องจากการสูญเสียเหงื่อมากเกินไป

พบได้บ่อยในผู้ที่มีอาการ เช่น ท้องเสียและอาเจียน **หรือ** **ออกกำลังกายในที่ร้อนชื้น** โดยจะมีอาการอ่อนเพลีย ปวดศีรษะ มึนงง คลื่นไส้ เหงื่อออก เป็นตะคริวบริเวณแขน ขา หรือหน้าท้อง ชีพจร และการหายใจเบาและเร็ว

ข้อสังเกตลักษณะผู้ป่วย

- ลมแดด จะมีอาการตัวร้อน หน้าแดง ตัวแดง และจะไม่มีเหงื่อออก อุณหภูมิในร่างกายจะร้อนจัด และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงต้องใช้ความเย็นช่วยประคบ
- การเป็นลมเนื่องจากการสูญเสียเหงื่อมากเกินไป จะมีเหงื่อออก ตัวเย็น หน้าซีด และเป็นตะคริวตามแขน ขา หรือหน้าท้อง

คำถามชวนคิด

“หากเพื่อนของนักเรียนเป็นลมแดด สิ่งแรกที่นักเรียนควรปฏิบัติในการปฐมพยาบาลคืออะไร”

ใบงานที่ ๑

เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาล อย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒

ใบงานที่ ๑ เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปฐมพยาบาลและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย ตอนที่ ๒
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ ๒๑๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องข้อความที่อธิบายวิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัยที่ถูกต้องและทำเครื่องหมาย ในช่องข้อความที่อธิบายวิธีการปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัยที่ไม่ถูกต้อง

- ถูกแมลงตอม ให้รีบเอาเหล็กในออก โดยใช้ลูกกัญชงชนิดที่มีรูตรงปลายกลดตรงที่ถูกตอม เพื่อให้เหล็กในไหลขึ้นมา แล้วอาจใช้เล็บหรือคีมเล็กๆ ดึงเหล็กในออก
- การปฐมพยาบาลเมื่อถูกงูกัด ล้างแผลด้วยน้ำกรด และใช้น้ำแข็งใส่ถุงวางบนบาดแผล เพื่อป้องกันไม่ให้พิษงูไหลเข้าสู่หัวใจได้เร็ว
- คนเป็นลมแดด ค่อย ๆ นำผู้ป่วยเข้าไปในที่เย็นอย่างช้า ๆ โดยจัดให้นอนราบและถอดเสื้อผ้าของผู้ป่วยออก อุณหภูมิของร่างกายผู้ป่วยลดลง สาระดับปกติ
- การปฐมพยาบาลเมื่อถูกสุนัขกัด เมื่อถูกสัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าหรือที่สงสัยว่าเป็นโรคนี้ กัด ให้รีบล้างบาดแผลด้วยน้ำสะอาดและฟอกสบู่หลาย ๆ ครั้งเพื่อล้างเมือกน้ำลายที่อาจมีเชื้อโรคออกให้หมด
- การปฐมพยาบาลเมื่อถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก สำหรับผู้ป่วยที่มีแผลไหม้หรือถูกลวกเล็กน้อยให้ใช้น้ำเย็นราดด้านล่างของแผล เพื่อให้บริเวณที่ไหม้หรือถูกลวกนั้นเย็นลง
- การปฐมพยาบาลเมื่อเลือดกำเดาไหล ให้ผู้ป่วยนั่งตัวตรงบนเก้าอี้และเงยศีรษะขึ้น บีบจมูกให้แน่นประมาณ ๑๐ นาที ระหว่างนี้ให้กลืนเลือดที่ออกจากทาง ด้านหลังจมูก และหายใจทางปาก
- การปฐมพยาบาลเมื่อเลือดกำเดาไหล ให้ผู้ป่วยนอนราบในที่เย็น คลายหรือถอดเสื้อผ้าออกเท่าที่จำเป็น เช็ดหรือด้วยผ้าชุบน้ำ หรือเปิดพัดลมเบาๆ

ตัวแทนนักเรียนนำเสนอ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

การสาธิตวิธีการปฐมพยาบาล

อย่างปลอดภัย

สลากหั่วข้อการสาธิตวิธีการปฐมพยาบาล

บาดแผลในลักษณะต่างๆ

๐๑

การปฐมพยาบาลเมื่อถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย

- ถูกแมลงต่อย
- ถูกงูกัด

๐๒

การปฐมพยาบาล

เมื่อถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

๐๓

การปฐมพยาบาล

เมื่อเลือดกำเดาไหล

๐๔

การปฐมพยาบาลคนเป็นลมแดด

และการปฐมพยาบาลการเป็นลม

เนื่องจากการสูญเสียเหงื่อมากเกินไป

สารชีววิธีการปฐมพยาบาล

อย่างปลอดภัย

บทเรียนสะท้อนคิด

“นักเรียนคิดว่าวัตถุประสงค์หลัก
ของการปฐมพยาบาลคืออะไร”

บทเรียนสะท้อนคิด

“หากนักเรียนพบเจออุบัติเหตุและจะต้อง
เป็นผู้ช่วยเหลือในการปฐมพยาบาล
ผู้ช่วยเหลือควรปฏิบัติอย่างไร”

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง วิธีปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย ตอนที่ ๓

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาสุขศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

